

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Код і найменування спеціальності	Для всіх здобувачів вищої освіти
Тип і назва освітньої програми	Для всіх здобувачів вищої освіти
Курс, семестр	Курс – 2, семестр – 3
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, загальна кількість годин – 120, денна форма здобуття освіти: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год, заочна форма здобуття освіти: лекцій – 2 год., практичних занять – 2 год, форма семестрового контролю – залік
Мова викладання	Державна
Факультет, кафедра	Інженерно-технологічний факультет, кафедра будівництва та професійної освіти
Контактні дані розробника	<i>Викладач:</i> Япринець Тетяна, к.пед.н., доцент Контакти: каб. 359 (навчальний корпус № 3) e-mail: tetiana.yaprynets@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/yaprynec-tetyana-sergiyivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Відсутні
Компетентності	<ol style="list-style-type: none"> Здатність здійснювати критичний пошук, відбір, систематизацію та аналіз наукової інформації з різних джерел, оцінювати її достовірність і наукову релевантність. Здатність застосовувати принципи академічної та дослідницької доброчесності, дотримуватися норм дослідницької етики й авторського права, а також запобігати порушенням у науковій діяльності. Здатність до професійної наукової комунікації, підготовки академічних текстів і представлення результатів досліджень відповідно до національних і міжнародних стандартів. Здатність здійснювати самостійну науково-дослідницьку діяльність із дотриманням принципів відкритої науки, відповідального використання цифрових технологій, а також забезпечення прозорості та відтворюваності результатів.

Результати навчання

1. Демонструвати здатність критично аналізувати наукові джерела, оцінювати їх достовірність і релевантність, дотримуватися принципів академічної та дослідницької доброчесності, норм дослідницької етики й авторського права у власній науково-дослідницькій діяльності.
2. Здійснювати самостійну науково-дослідницьку діяльність із дотриманням принципів відкритої науки, забезпечувати прозорість і відтворюваність результатів, а також професійно комунікувати й представляти результати досліджень відповідно до національних і міжнародних стандартів із відповідальним використанням цифрових технологій.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до критичного, абстрактного та аналітичного мислення; навички пошуку, оцінювання та коректного використання наукової інформації; етична свідомість і відповідальність за результати досліджень; академічна комунікація та культура наукової дискусії; здатність до командної роботи, співавторства та професійної взаємодії; самоменеджмент і планування дослідницької діяльності; цифрова грамотність та відповідальне використання цифрових інструментів і ШІ; доброчесність, толерантність, повага до колег і дотримання принципів академічної культури.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системних знань і практичних умінь, необхідних для здійснення якісної та доброчесної науково-дослідницької діяльності на засадах академічної доброчесності, дослідницької етики, дотримання авторського права, відповідно до сучасних міжнародних стандартів академічної культури та принципів відкритої науки.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Дослідницька доброчесність як складова академічної культури університету.
Тема 2. Порушення дослідницької доброчесності: типологія, механізми виникнення та інституційні процедури реагування.
Тема 3. Етичні принципи та процедури в наукових дослідженнях.
Тема 4. Методологічна доброчесність та управління дослідницькими даними.
Тема 5. Публікаційна етика, авторство та рецензування в науковій діяльності.
Тема 6. Академічне письмо, цитування та запобігання плагіату в наукових дослідженнях.
Тема 7. Конфлікт інтересів, академічна репутація та відповідальна наукова комунікація.
Тема 8. Цифрові технології та штучний інтелект у наукових дослідженнях: етичні виклики та стандарти використання.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні: пояснення, бесіда;
- наочні: ілюстрування, демонстрація прикладів документів, аналіз зразків наукових текстів;
- практичні: практичні заняття, розв'язання ситуаційних задач (case-study), аналіз кейсів порушень доброчесності, робота з політиками журналів/університету, підготовка фрагментів академічного тексту з коректним цитуванням, складання короткого плану управління даними (DMP).

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу й новизни, проблемне навчання, навчальні дискусії щодо етичних дилем;
- активізація діяльності: групова робота, рольові моделі, дебати.

Інноваційні та інтерактивні методи:

- інтерактивні: дискусії, групові обговорення, робота в малих групах, мозковий штурм, метод «кейс-аналіз»;
- мультимедійні та цифрові: використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання (LMS), використання цифрових інструментів для роботи з джерелами та даними;

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;

- письмовий контроль: виконання практичних завдань, тестовий контроль, контрольна робота, аналітичне есе;
- поточний контроль: участь у дискусіях, захист виконаних практичних робіт, аналіз кейсів;
- самоконтроль: рефлексивні короткі звіти за результатами виконаних завдань.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за накопичувальною системою, що передбачає нарахування балів за кожний вид навчальної діяльності відповідно до змістових тем освітнього компоненту протягом семестру.

Результати поточного та підсумкового контролю фіксуються у журналі обліку аудиторної навчальної роботи, що забезпечує прозорість та об'єктивність оцінювання.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку; за його результатами виставляється підсумкова оцінка та здійснюється запис у відомість обліку успішності.

Схема нарахування балів, шкала оцінювання та критерії визначення рівня сформованості результатів навчання подані у Додатку до силабусу навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Практичні завдання та завдання із самостійної роботи, що подаються з порушенням установлених термінів без поважних причин, оцінюються зі зниженням на 30 % від максимально можливого балу.

Здобувач вищої освіти може бути не допущений до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів, нижчої за межу незадовільного рівня навчальних досягнень. У такому разі кафедра на своєму засіданні ухвалює рішення про недопущення здобувача до семестрового контролю та повідомляє про це деканат факультету шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. На підставі зазначеного рішення декан факультету видає розпорядження про недопущення здобувача вищої освіти до семестрового контролю. Такий здобувач вважається таким, що має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання підсумкового контролю можливе лише за наявності поважних причин та за дозволом деканату. Повторне проходження контрольного заходу з метою ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається

не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії, яку формує декан за участю викладачів відповідної кафедри. Оцінка, отримана під час другого повторного проходження контрольного заходу, є остаточною.

- щодо академічної доброчесності

У процесі навчання здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності та загальноприйнятих норм етичної поведінки, визначених у Кодексі академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету <https://surl.li/xqtwpr>.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані самостійно виконувати всі практичні, індивідуальні та завдання для самостійної роботи, не допускаючи плагіату та несанкціонованої допомоги. Використання чужих ідей, текстів, досліджень або результатів без належного посилання розцінюється як плагіат. Під час проведення будь-яких форм контролю забороняються списування, використання мобільних пристроїв та інших допоміжних засобів, не передбачених умовами завдання.

Порушення принципів і норм академічної доброчесності може бути підставою для застосування заходів академічної відповідальності, зокрема: повторного проходження оцінювання; зниження або анулювання оцінки; неприйняття роботи до перевірки тощо. Взаємодія здобувачів вищої освіти з усіма учасниками освітнього процесу має ґрунтуватися на принципах поваги та толерантності, академічного партнерства й взаємодопомоги, відповідальності та особистої доброчесності, соціальної справедливості й недискримінації, а також дотримання норм ділового етикету.

- щодо відвідування занять

Регулярне відвідування занять є обов'язковою умовою організації освітнього процесу та важливою передумовою успішного засвоєння навчального матеріалу. Здобувач вищої освіти має бути присутнім на лекційних і практичних заняттях відповідно до затвердженого розкладу. Пропуски занять допускаються лише з поважних причин, підтверджених документально. У разі відсутності здобувач зобов'язаний самостійно опрацювати пропущений навчальний матеріал та у визначений термін відпрацювати пропущене практичне заняття. Дотримання вимог щодо відвідування занять є показником відповідального ставлення до навчання та важливою складовою професійного становлення здобувача вищої освіти.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної / інформальної освіти. Таке визнання можливе за умови документального підтвердження успішного проходження відповідних навчальних курсів на різних освітніх платформах. Процедура визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, здійснюється відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (<https://surl.li/ujwdjh>).

- щодо оскарження результатів оцінювання

Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач вищої освіти має право звернутися до викладача із проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості врегулювання ситуації на рівні «викладач – здобувач», останній може ініціювати процедуру апеляції.

Підставами для оскарження результатів оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, визначеної у силабусі та робочій програмі навчальної дисципліни; необ'єктивне оцінювання; наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачеві не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання.

Здобувач вищої освіти може подати апеляцію не пізніше наступного робочого дня після оголошення результату оцінювання. Для цього він подає деканові факультету письмову заяву, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням декана за участю викладачів відповідної кафедри. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення щодо наявності або відсутності підстав для оскарження результатів оцінювання. Присутність здобувача на засіданні апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки комісії оформлюються протоколом і доводяться до відома здобувача та викладача. За результатами розгляду апеляції комісія ухвалює одне з таких рішень: попередня оцінка відповідає рівню досягнення результатів навчання та не змінюється; попередня оцінка не відповідає рівню досягнення результатів навчання, у зв'язку з чим здобувачеві встановлюється інша оцінка. За результатами апеляції оцінка не може бути знижена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Закон України «Про освіту» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
4. Закон України «Про академічну доброчесність» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20>
5. Закон України «Про авторське право і суміжні права» URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
6. Етичний кодекс ученого України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
7. Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах
URL:<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/18681>
8. Європейський кодекс дослідницької доброчесності URL:<https://allea.org/wp-content/uploads/2024/09/CoC2023-Ukrainian.pdf>
9. Галян О.В. Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність. Видання друге, перероблене і доповнене. Луцьк : ВежаДрук, 2023. 38 с.
10. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
11. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнародний. благодійний Фонд «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред.Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
12. Костирко Т. М., Ларенкова С. В., Бондар І. В., Жигалкіна М. С. Академічне письмо : навчальний посібник : Миколаїв : НУК, 2022. 116 с.
13. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч.посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.

Допоміжні

14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022>
15. Положення про Національний репозитарій академічних текстів
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2017>
16. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001>
17. Європейська хартія дослідників. Кодекс працевлаштування наукових працівників
URL:https://euraxess.ec.europa.eu/sites/default/files/brochures/charter_code_ukranian.pdf
18. Академічна доброчесність у Полтавському державному аграрному університеті
URL:<https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>
19. Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) URL:<https://saiup.org.ua/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри будівництва та професійної освіти 20 січня 2026 року, протокол № 8.

**Схема оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти
у Полтавському державному аграрному університеті**

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за 2-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	<i>залік</i>	оцінка ЄКТС	Пояснення
90–100	зараховано	A	відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82–89		B	дуже добре (вище за середній рівень, з кількома помилками)
74–81		C	добре (в цілому правильне виконання, з певною кількістю суттєвих помилок)
64–73		D	задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60–63		E	достатньо (виконання задовольняє мінімальні критерії)
35–59	не зараховано	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)
1–34		F	незадовільно (з обов'язковим повторним опануванням освітнього компонента)

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання за формами контролю

<i>Форми контролю</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
Виконання практичних завдань	0	тема не розкрита, відсутній логічний зв'язок із проблематикою дисципліни; джерела наукової інформації не використані або подані хаотично; відсутній критичний аналіз, висновки декларативні й не обґрунтовані; наявні порушення академічної доброчесності (плагіат, некоректне цитування, відсутність посилань); текст має суттєві мовні та стилістичні помилки, виклад є нелогічним.
	1	тема розкрита частково, простежується лише фрагментарне висвітлення матеріалу; використано обмежений перелік джерел, аналіз поверховий; висновки недостатньо аргументовані, бракує самостійності; наявні значні недоліки у цитуванні та бібліографічному оформленні; мова і стиль викладу містять суттєві неточності.
	2	тема розкрита загалом, але з пропусками важливих аспектів; джерела залучені, проте не завжди сучасні й релевантні, аналіз недостатньо глибокий; висновки частково обґрунтовані, але поверхові; виявлені окремі неточності у дотриманні принципів академічної доброчесності (оформлення цитат, посилання на джерела); текст містить мовні та стилістичні помилки, але вони не спотворюють зміст. текст містить мовні та стилістичні помилки, але вони не спотворюють зміст.
	3	тема розкрита повністю, але подекуди без належної глибини; джерела різнопланові, однак їх критичний аналіз обмежений; висновки логічні, але не завжди достатньо оригінальні; принципи академічної доброчесності в цілому дотримані, проте можливі дрібні недоліки у цитуванні чи оформленні бібліографії; мова і стиль викладу здебільшого грамотні, з незначними неточностями.
	4	тема розкрита всебічно та системно; використано широкий спектр сучасних наукових джерел, у тому числі міжнародних, проведено їх зіставлення; висновки аргументовані, демонструють наукову самостійність; принципи академічної доброчесності повністю дотримані, цитування й бібліографія оформлені переважно без зауважень; мова і стиль відповідають нормам академічного письма, виклад логічний і структурований.
	5	тема розкрита глибоко й комплексно, з урахуванням сучасного наукового дискурсу; використано актуальні наукові джерела з провідних баз даних (Scopus, Web of Science, Google Scholar), проведено критичний аналіз і виявлено дискусійні аспекти; висновки оригінальні, чітко аргументовані й демонструють високий рівень наукової зрілості аспіранта; повністю дотримані принципи академічної доброчесності – коректне цитування, відповідність міжнародним стандартам оформлення джерел, відсутність будь-яких проявів плагіату, фабрикації

		чи фальсифікації; виклад відзначається високим рівнем культури академічного письма, логічністю та науковим стилем.
Тестовий контроль	0	неправильна відповідь на запитання, недостатнє знання теоретичного матеріалу.
	0,5	вірна відповідь, знання теоретичного матеріалу є достатнім
Контрольна робота	0	роботу не подано або встановлено порушення академічної доброчесності (запозичення без посилань, фабрикація чи фальсифікація даних, недоброчесне використання інструментів штучного інтелекту).
	1-3	- теоретична частина фрагментарна або переважно компілятивна, із порушенням логіки та відсутністю доказовості; поняття визначено неточно; посилання рідкісні або некоректні; - практичне завдання не виконано або виконано формально: артефактів немає чи вони нерелевантні темі дисертації та не містять реальної прикладної цінності; - оформлення не відповідає вимогам, стиль цитування відсутній або хаотичний, мовні та технічні помилки численні. Звіт виявлення текстових запозичень відсутній.
	4-5	- теоретична частина розкрита частково, структура і логіка викладу непослідовні, аргументація слабка, спостерігаються численні недоліки в роботі з джерелами (неповні або неточні бібліографічні описи, хаотичне цитування); - практичне завдання виконано частково: артефакти подані фрагментарно або без належного обґрунтування; прив'язка до теми дисертації слабка, часто декларативна; засоби і кроки застосування описано поверхово; - оформлення має суттєві недоліки, вибраний стиль цитування використано непослідовно. Звіт виявлення текстових запозичень подано без осмислення виявлених збігів.
	6-7	- теоретична частина у цілому відтворює основні положення питання, але місцями є фрагментарність або опертя на переказ без належної критичної інтерпретації; можуть траплятися окремі логічні або фактичні неточності; - практичне завдання подано з основними артефактами, які релевантні дисертаційній темі, однак у частині аргументації, повноти кроків чи параметрів застосовності помітні прогалини; - оформлення загалом відповідає вимогам, стиль цитування застосовано переважно послідовно, але присутні окремі мовні і технічні помилки. Звіт виявлення текстових запозичень додано, проте аналіз збігів мінімальний.
	8-9	- теоретичне завдання демонструє узгоджену аргументацію з коректними посиланнями, містить власні узагальнення; можливі окремі неточності, що не впливають на цілісність;

		<p>- практичні артефакти виконані правильно та доречно, прив'язка до дисертації очевидна, однак іноді бракує деталізації кроків застосування або обґрунтування вибору інструментів;</p> <p>- оформлення правильне: стиль цитування застосовано послідовно, бібліографічні описи точні; мовні огріхи поодинокі. Звіт виявлення текстових запозичень додано з коротким коментарем.</p>
	10	<p>- теоретичне завдання містить системний і критичний огляд, у якому коректно інтегровано нормативні джерела, методичні настанови та рецензовані публікації; усі твердження підкріплено джерелами, зроблено власні узагальнення, чітко окреслено межі висновків;</p> <p>- практичне завдання представлене повним набором якісно виконаних артефактів, що прямо застосовні до дисертації здобувача, містять ясні критерії використання, параметри валідації й оцінку ризиків, а також відображають реалістичний план впровадження в науковій роботі;</p> <p>- бібліографія актуальна й репрезентативна, стиль цитування витримано; відсутні фактичні та логічні помилки, мовлення точне й професійне. Звіт виявлення текстових запозичень додано, надано виважену рефлексію щодо збігів (наприклад, цитати, бібліографія, технічні шаблони) і пояснено виконані виправлення.</p>
Реферат	0	робота не подана або виконана з грубим порушенням принципів академічної доброчесності (плагіат, компіляція без посилань).
	1-4	тема розкрита поверхово й фрагментарно; аналіз літератури відсутній або зводиться до переліку застарілих джерел; висновки декларативні, без аргументації; наукова самостійність майже не проявляється, робота виглядає як компіляція; текст містить значні мовні та логічні помилки, структура хаотична.
	5-8	тема розкрита частково, без урахування ключових аспектів; використано обмежену кількість джерел, аналіз описовий, без критичного осмислення; висновки малозмістовні та слабо аргументовані; наукова самостійність низька, робота залежить від вторинних матеріалів; текст містить чимало стилістичних недоліків, логіка викладу порушена.
	9-12	тема загалом відображена, але бракує глибини й системності; використано достатньо джерел, проте аналіз переважно описовий, критичність обмежена; висновки логічні, але здебільшого повторюють літературу, без оригінальних положень; наукова самостійність простежується, однак на рівні репродуктивного викладу; текст структурований, проте наявні стилістичні та мовні огріхи.
	13-16	тема розкрита повно й системно, із відносною глибиною; використано сучасні та різнопланові джерела, є спроби

		критичного аналізу; висновки логічні й аргументовані, містять окремі оригінальні ідеї; аспірант демонструє достатній рівень самостійності й наукової зрілості; текст грамотний і логічний, з поодинокими неточностями у стилі чи структурі.
	17-20	тема розкрита всебічно, комплексно й глибоко; використано широкий спектр актуальних та авторитетних джерел (у тому числі з міжнародних баз Scopus, WoS), проведено критичний і порівняльний аналіз; висновки чіткі, аргументовані, оригінальні, демонструють високий рівень наукової зрілості та самостійності; робота виконана з повним дотриманням принципів академічної доброчесності; текст відзначається високою культурою академічного письма, логічністю, структурованістю й науковим стилем.